

50107903 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย

คำสำคัญ : อุโบสถ/ เมืองมลายู/ สมัยรัตน โกสินทร์

บรรณชื่อ ขอรวมเดช : อุโบสถวัดไทยในเมืองมลายู (กลันตัน เกดะห์ ปะลิส และปีนัง) สมัย
รัตนโกสินทร์. อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ.ดร. ศักดิ์ชัย. สายสิงห์. 361 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความมาและการสืบเนื่องของอุโบสถวัดไทยในเมืองมลายู ในด้าน
รูปแบบและความสัมพันธ์ทางศิลปะ งานวิจัยนี้เริ่มจากการเก็บข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม รวมไปถึงการ
สัมภาษณ์พระสงฆ์ ชาวบ้าน ช่างท้องถิ่นและช่างไทย โดยมีบริบทเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ศาสนาและ
ศิลปะ จากนั้นจึงนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบระหว่างอุโบสถวัดไทยในเมืองมลายูกับอุโบสถ
ศิลปะไทยประเพณีในไทย รวมถึงศิลปะพื้นบ้าน ศิลปะจีน ศิลปะตะวันตก และแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลของการวิจัย สามารถแบ่งออกเป็นสามช่วงดังนี้

ช่วงที่หนึ่ง (พ.ศ. 2325 – 2451) อุโบสถวัดไทยในรัฐทางฝั่งตะวันออก (รัฐกลันตัน) และรัฐทางฝั่ง
ตะวันตก (เกดะห์ ปะลิสและปีนัง) ต่างแสดงว่าได้รับอิทธิพลศิลปะพื้นบ้านที่มีอยู่ในรัฐนั้นๆ ในขณะที่อุโบสถ
ในรัฐปีนังแสดงอิทธิพลศิลปะจีนผสมกับศิลปะตะวันตก

ช่วงที่สอง (พ.ศ. 2452 – 2499) เริ่มต้นตั้งแต่อังกฤษเข้าครอบครองแหลมมลายูทางตอนล่างทั้งหมด
ในช่วงนี้มีอุโบสถเพียงไม่กี่หลังที่รับเอาแบบการตกแต่งของตะวันตกมาใช้ ยกเว้นวัดในรัฐปะลิสที่แสดงถึงการ
รับอิทธิพลศิลปะตะวันตกมากกว่ารัฐอื่น ส่วนในรัฐปีนังอุโบสถได้รับอิทธิพลศิลปะจีนมากกว่าแบบอื่น ในรัฐ
กลันตันพบว่าอุโบสถมีการพัฒนารูปแบบมาเป็นศิลปะไทยประเพณีอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ส่วนฐาน อุโบสถ หลังคา
และมีการสร้างอุโบสถจตุรมุขที่มีเรือนยอดแบบปราสาทในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 25 ซึ่งตรงกันข้ามกับ
อุโบสถในรัฐเกดะห์ที่ไม่แสดงรูปแบบของศิลปะจากภายนอก รูปแบบของอุโบสถส่วนใหญ่จึงยังคงมีศิลปะ
พื้นบ้านมลายูมากกว่ารัฐอื่นๆ

ช่วงที่สาม (พ.ศ. 2500 – 2550) การสร้างอุโบสถส่วนใหญ่ในช่วงนี้ในทุกรัฐที่กล่าวมามีต้นแบบมา
จากอุโบสถแบบศิลปะไทยประเพณีจากภาคกลางของไทย ดังนั้นจึง ไม่มีการพัฒนาการเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของ
ศิลปะพื้นบ้านที่มีมาก่อนในช่วงที่หนึ่งกับช่วงที่สอง แต่กลับมีพัฒนาการตามแบบอุโบสถในไทย อย่างไรก็ตาม
อุโบสถแบบนี้มักพบตามพื้นที่ที่มีความเจริญ และมีบางวัดที่ได้รับการสนับสนุนในการก่อสร้างจากรัฐบาลไทย
และรัฐบาลมาเลเซีย รวมถึงผู้อุปถัมภ์ที่เป็นชาวจีน

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2555

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

50107903 : MAJOR : THAI ART HISTORY

KEY WORD : THE ORDITIONAL HALL (UBOSOT) / MALAYA / RATTANAKOSIN PERIOD

BANLUE KHORUAMDECH : THE ORDITIONAL HALL (UBOSOT) IN THAI TEMPLES IN MALAYA (KELANTAN KEDAH PERLIS AND PENANG) RATTANAKOSIN PERIOD.

THESIS ADVISOR : PROF. SAKCHAI SAISINGHA, Ph.D. 361 pp.

The objective of the research: The aims of the research are to study the origins of the ordination hall of Thai temples in Malaya, concerning the styles and the relation with arts and how they were passed on. The methodology: In the very beginning, the information was collected from both document and field work including the interviews with the monks, the locals, the local craftsmen and Thai craftsmen; concerning on politics, administration, religions, and arts. Then, the information was then analyzed. The styles of ordination hall of Thai temples in Malaya (Kelantan, Kedah, Perlis and Penang), were compared with the traditional Thai styles of arts mainly in Rattanakosin Period and other styles; the locals, the Chinese, the western and any relevant styles. The result: The result of the research can e divided in three main sections:

Section one (1782 A.D. – 1908 A.D.): The ordination hall of Thai temples in the eastern state (Kelantan) and western states (Kedah, Perlis and Penang) both showed the mixture of local arts in styles with the slight differences in the forms. Thus, the ordination halls in Kelantan had the local influence like ones in Kedah. On the other hand, Penang, which was leased by the British and had mostly Chinese population, received more mixed influences from Chinese and western arts.

Section two (1909 A.D. – 1956 A.D.): This period started when the British colonized the south of Cape Malay. There were not many ordination halls that received the western decorations except the one in Perlis. In Penang, they showed more Chinese aspects. In Kelantan, however, developed dramatically to Thai traditional styles; the bases, the ordination halls, the roofs and the ordination halls with the four-tiered roof and the canopy like the palace in the mid 20th century. In contrast with other states, the ordination halls in Kedah showed no signs of other influences apart from the local styles more than other states.

Section three (1957 A.D. – 2007 A.D.): Most ordination halls built during this period originated from the ones in traditional Thai styles from central Thailand. There were neither local influential developments of section one, nor two but showed the strong influences of Thai temples. However, this kind of ordination halls was found in civilized areas. Some temples were given constructive supports from Thai and Malay governments or Chinese supporters.

Department of Art History

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2012

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนและเวลาในการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทำให้ข้าพเจ้าดำเนินการวิจัยได้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้โอกาสและเวลา จนกระทั่งศึกษาสำเร็จ

ในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์หลายท่าน ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ ท่านแรก คือ ศาสตราจารย์ ดร. สันติ เล็กสุขุม ที่ได้ให้คำแนะนำในช่วงเริ่มต้นของการเสนอหัวข้อและกรอบการวิจัย ท่านที่สอง คือ ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำปรับปรุงขอบเขตงานวิจัยให้กระชับและเหมาะสมขึ้นรวมถึงข้อวิจารณ์ ปรับปรุงแก้ไขในภาพรวม ท่านที่สาม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เขมรัฐ ดิงสัจฉลิต ซึ่งได้ให้แนวทางการคิด มุมมองในการวิเคราะห์ ข้อมูลให้มีหลายมิติ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลามาสอบและให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าอาวาส และพระสงฆ์วัดไทยในรัฐกลันตัน รัฐเกะห์ รัฐปะลิสและรัฐปีนัง ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบค้น สืบสวน ทั้งในลักษณะของการสัมภาษณ์และเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยเฉพาะ พระครูพิพัฒน์หัตถกิจ (เนื่อง ดิขุปัญญา) เจ้าอาวาสวัดประชุมธาตุนาราม รัฐกลันตัน เจ้าอาวาสวัดนิโครธาราม รัฐเกะห์ เจ้าอาวาสวัดพุทธเชตวัน เมืองกัวลาลัมเปอร์ ที่อนุเคราะห์ที่พักขณะเดินทางสำรวจวัด นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ “พระมหาเชาวลิต ญาณเมธี” และ “พระครูสังฆรักษ์ประดับ (เจ้านาย)” แห่งวัดนิโครธารามที่ได้ช่วยนำข้าพเจ้าเดินทางไปวัดหลายวัดทั้งในรัฐเกะห์และปะลิส รวมถึง “คุณก๊ส” วัดพุทธไทยเชตวัน เมืองกัวลาลัมเปอร์ ที่ช่วยประสานจัดหาที่พักกับทางวัดให้ และต้องขอขอบพระคุณอาจารย์แดง บางตะหวา และคุณ หลวง บุญรัตน์ ช่างไทยในรัฐกลันตัน ที่ได้เพิ่มเติมข้อมูลงานช่างไทยในรัฐกลันตันซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยนี้